

Шенгофер Андрій Андрійович
студент гр. ДСПУАзм-22, ЗУНУ, м. Тернопіль
Науковий керівник: д.е.н., професор Кізима Т. О.

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

В сучасних умовах система місцевого самоврядування в Україні знаходиться в стані динамічного розвитку, що здійснюється перш за все за рахунок зростання повноважень та функцій, якими наділяє його держава. Створення територіальних громад передбачає максимальну передачу повноважень щодо забезпечення розвитку та здійснення управління на рівень громад. В такому разі місцеве самоврядування сьогодні виступає саме тією організованою системою управління, за допомогою якої створюються організаційні умови для розвитку територіальних громад.

Забезпечення належного рівня конкуренції, впровадження інноваційних методів управління стимулюють керівників громади реорганізовувати та підвищити рівень управління так, щоби забезпечити збалансований розвиток територіальної одиниці. Найбільш ефективним розвитком територіальної громади є формування механізму управління.

На думку О. Присяжнюк «формування і застосування на практиці ефективних механізмів управління об'єднаними територіальними громадами дає змогу забезпечити кардинальні зміни рівня конкурентоспроможності територій» [4].

О. Ситницька пропонує визначити «комплексний механізм управління громадами в умовах конкуренції як сукупність (систему) конкретно визначених механізмів публічного управління громадами, через використання яких реалізуються управлінські впливи на розвиток територіальних громад із застосуванням основних принципів, функціоналу кожного суб'єкта управління, а також форм і методів управління та з урахуванням зовнішніх та внутрішніх конкурентних переваг громади» [5].

Основною метою формування та реалізації механізму управління розвитком територіальної громади є застосування комплексу інструментів та засобів задля досягнення стратегічної мети розвитку територіальної одиниці. В економічній системі до механізмів управління розвитком територіальних громад відносять: економічний, фінансовий, правовий, соціальний, політичний.

Зазначені складові механізму управління розвитком територіальних громад є взаємопов'язані та вимагають в комплексі вирішувати питання прийняття ефективних програм функціонування громади, що у підсумку забезпечить соціально-економічний їх розвиток. Тому, в процесі управління розвитком територіальних громад управлінці повинні приділити увагу організаційно-економічному забезпеченні розвитку, що у підсумку визначить дієвість системи управління.

В умовах децентралізації важливе значення набуває економічна система розвитку територіальних громад, яка відповідає за фінансове забезпечення

реалізації програм соціально-економічного розвитку території, а також контролю та оцінки ефективності діяльності. Основним джерелом фінансових ресурсів є місцевий бюджет; податкові надходження. Економічна складова представлена економічними відносинами між суб'єктами господарювання, спрямованими на вибір ефективного способу їх реалізації у визначених умовах забезпечення потреб населення території товарами споживання, об'єктами соціальної інфраструктури, робочими місцями, утримання правопорядку і законності, економічної й екологічної безпеки.

Я. Білоус зазначає, що «визначити економічну систему територіальних громад можна з позицій статичної та динамічної. З позиції статичної як сукупність продуктивних сил та суб'єктів господарювання, а з позиції динамічної – як відтворювальні процеси на регіональному рівні, що пов'язані з видобуванням, розподілом, виробництвом, обміном, споживанням та розподілом доходів, поєднаних економічними відносинами з метою забезпечення економічного зростання в громаді, збільшенні надходжень до бюджету громади та в збільшенні реальних доходів на душу населення» [1].

Сукупність організаційної та економічної підсистем становлять організаційно-економічний механізм управління розвитком територіальних громад. Слід зазначити, що система управління територіальними громадами, впливаючи на об'єкт управління, повинна повноцінно реалізувати загальнодержавну політику на території громади, максимально враховуючи її ресурсний потенціал, особливості суспільної системи та потреби населення громади.

З вище означеного визначено, що управління розвитком територіальних здійснюється в процесі формування та реалізації організаційної складової, яка включає методи, технології, механізми, інструменти управління, які у свою чергу визначають: цілі та стратегії розвитку, організаційну структуру та розподіл повноважень, систему комунікацій. До основних завдань управління розвитком територіальних громад слід віднести: здатність планувати, реалізовувати плани, конкурувати за інвестиції та кращі робочі місця; здійснювати стимулюючий вплив на економічні процеси та інновації; використовувати інтелектуальний ресурс громади для створення конкурентних переваг; забезпечити бажання та спроможність установ пристосовуватись до викликів економіки.

Список використаних джерел:

1. Білоус Я. Ю. Аналіз чинників конкурентоспроможності об'єднаних територіальних громад. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені В. Даля*. 2017. № 6 (236). С. 26-32.
2. Галгаш Р. А., Бузько І. Р. Інституціональна модель стратегічної координації взаємодії підприємств в регіональних кластерах. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені В. Даля*. 2017. № 6 (236). С. 45-51.
3. Інституційна спроможність об'єднаних територіальних громад України. Аналітична записка. Київ, 2019. 43 с.

4. Присяжнюк О. Ф., Плотнікова М. Ф. Механізми управління розвитком територіальних громад. *Наукові горизонти*. 2018. № 11 (72). С. 56-61.
5. Ситницька О. А. Запровадження комплексного механізму управління розвитком територіальних громад в умовах конкуренції. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. № 1. С. 124-128.
6. Чикаренко І. А., Чикаренко А. С., Ушакова А. С. Досвід стратегічного управління розвитком об'єднаних територіальних громад. *Аспекти публічного управління*. 2018. Т. 6. № 10. С. 54-61.